

Leven met kanker: strijd of loterij?

Als een gevecht dat je wint of verliest: zo wordt vaak over kanker gesproken. Maar die oorlogstaal maakt fatalistisch en angstig, toont Canadees onderzoek (DS 12 augustus). Moeten die metaforen uit ons taalgebruik? Twee voormalige patiënten hebben er elk een heel andere kijk op.

JEF POPPELMONDE, FOTO'S SEBASTIAN STEVENIERS

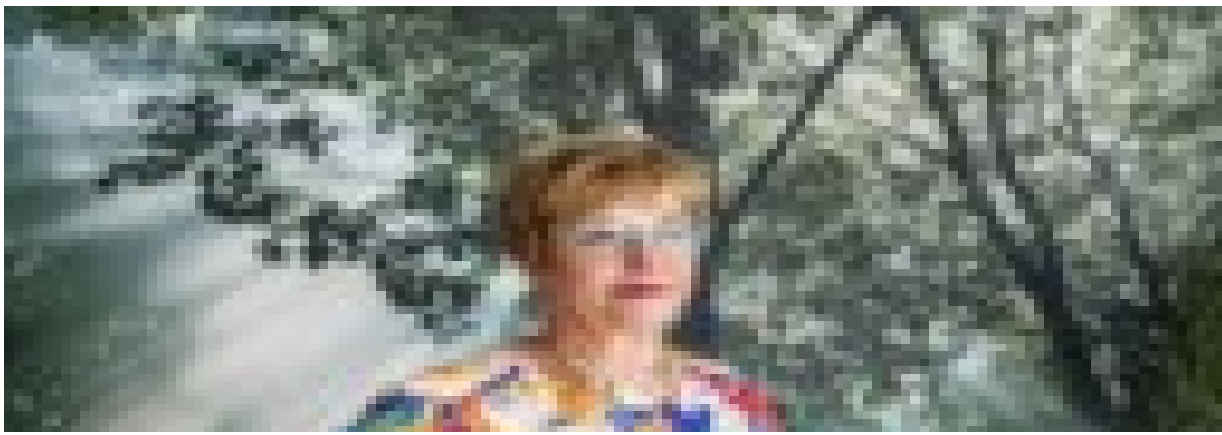
'IK HEB NIETS GEWONNEN, IK HEB GELUK GEHAD'

'JE VECHT NIET TEGEN KANKER, MAAR WEL TEGEN
JEZELF'

ANITA VAN HERCK (71) UIT BERCHEM

'IK HEB NIETS GEWONNEN, IK HEB GELUK GEHAD'

Anita Van Herck (71), Berchem

‘Over kanker spreken als een strijd doet uitschijnen dat genezen je eigen verantwoordelijkheid is.’

Bijna dertig jaar nadat Anita Van Herck (71) de diagnose van borstkanker had gekregen, ligt daarover spreken nog altijd erg gevoelig, zegt ze. ‘Ik kreeg een heel slechte prognose. De arts zei op een bepaald moment dat ik nog zes maanden zou leven.’

Maar ze genas. ‘Iedereen zei toen achteraf dat ik zo sterk ben en dat ik goed gevochten had. Ik denk niet dat dat het geval is. Ja, ik probeerde altijd om positief te blijven, er te zijn voor mijn man en kinderen. Ik had een sterke levenswil, en in die zin was ik “een vechter”. Maar of dat mijn genezing geholpen heeft? Dat betwijfel ik sterk. Ik heb niets “gewonnen” – ik heb alleen geluk gehad. Ik hoef geen pluimen op mijn hoed.’

Enkele jaren na de eerste diagnose herviel Van Herck. ‘Je begint dan te denken: heb ik misschien dingen verkeerd gedaan? Heb ik niet positief genoeg gedacht? Ik had af en toe weleens een moeilijk moment gehad, een dipje. Had dat mijn genezingsproces belemmerd?’

Ongepast

Door over kanker te spreken als een ‘strijd’, die je wint of verliest, dreig je patiënten met een schuldgevoel op te zadelen, zegt Van Herck. ‘Alsof genezen een kwestie van individuele verantwoordelijkheid is, alsof je de vijand eigenhandig moet en kan verslaan.’

Die vechtmetaforen zijn ‘modewoorden’, zegt Van Herck. ‘Iedereen gebruikt ze. Ik vind dat akelig. Ik heb heel veel mensen met kanker ontmoet. Een op de vijf van hen is eraan overleden. Waren zij “verliezers”? Hebben zij niet voldoende “gestreden”? Integendeel: het waren stuk voor stuk moedige en positieve vrouwen vol levenslust, die alles deden om te overleven, maar toch aan het kortste eind trokken. Ik vind het ongepast om te zeggen dat zij een gevecht verloren zouden hebben. Het zadelt hen met een verantwoordelijkheid op die zij niet hebben.’

NICOLE VAN GEEL (67) UIT BORNEM

‘JE VECHT NIET TEGEN KANKER, MAAR WEL TEGEN JEZELF’

'Ik vind het geen probleem om te zeggen dat mijn man zijn strijd verloren heeft, omdat hij zo dapper was.'

'Ik vond het nooit een probleem om over de "strijd tegen kanker" te spreken', zegt Nicole Van Geel (67). 'Hoe had ik het anders moeten doen?' Zestien jaar geleden kreeg ze de diagnose van borstkanker. Genezen wil ze zich tot vandaag niet noemen. 'Mijn oncoloog zei me: "Voor ons is niemand ooit helemaal genezen, want het gevaar op herval is er altijd. Het is een chronische ziekte." Maar bij mij is ze wel volledig ingedijkt.' En dus deinst Van Geel er niet voor terug om te zeggen dat zij haar strijd tegen kanker 'gewonnen heeft'.

'Zo voelde het helemaal toen er eindelijk een einde kwam aan de hormonenbehandeling die ik vijf jaar lang had moeten ondergaan. Als de overwinning na een lang gevecht. De artsen hebben die woorden nooit gebruikt. Dat was hoe ik het zelf diep vanbinnen ervaarde. Na al die tijd van afzien, stond ik er weer.'

Het niet laten hangen

Maar, zegt Van Geel, 'het gaat eerder om een gevecht met jezelf dan met de ziekte. Dat laatste kan je niet winnen, dat eerste wel. Chemo maakt je doodziek. Het gevecht is om er iedere dag opnieuw te staan en om het niet te laten hangen. Het is de strijd om op een positieve manier met je ziekte om te gaan. In een lotgenotenvereniging waarvan ik lid ben, zit een man die zo gedreven is om te genezen dat ik niet weet hoe ik het anders moet omschrijven dan dat hij voluit vecht. Ik heb nooit aanstoot genomen aan die "oorlogstaal" en ook in de vereniging worden die termen vlot gebruikt.'

Ze begrijpt wel dat voor (achterblijvers van) wie de strijd dan 'verliest', die terminologie hard kan zijn. 'Maar ik voel dat niet zo aan. Ook mijn man is aan kanker gestorven. Ik vind het geen probleem om te zeggen dat hij zijn strijd verloren heeft. En wel net omdat hij zo dapper gevochten heeft. Je kan alleen verliezen als je gestreden hebt.'